

תורה תבלין

שבת קודש פרשת שמות SHABBOS PARSHAS SHMOS
יט' טבת תשנ"ח - JANUARY 17 1998

לכל זמן ועת.....

מנחה/שלוש סעודות - 4:20	חדלקת נרות/שבת - 4:35
מעריב/מוצאי שבת - 5:44	מנחה/קבלת שבת - 4:40
לשיטת רבינו תם - 6:06	שקיעה - 4:53

מדעת עליון

ויהי כי יראו המילדות את האלקים ויעש להם בתים וכו' פרשיי בתי כהונה ובתי ולויה ומלכות שקרויין בתים עכ"ל. והקשה ר' אליהו מישקובסקי ז"ל שמנין לחז"ל שכוונת הכתוב דוקא לבתי כהונה, לויה ומלכות, ולא בתים לתורה, דהרי באמת יצאו מהן גם משה ובצלאל שהיו גדולים בתורה ובחכמה?

אלא ר"ל ש"בית" מסמל משהו נצחי - דבר שעובר בירושה מדור לדור. והיינו מדכתי "בית אהרן ברכו את ה' בית הלוי ברכו את ה'" ש"בית אהרן" הוא כינוי לכהנים, לפי שכל המתייחס לזרע אהרן זוכה לכהונה, ואילו הבאים מ"בית הלוי" נמנים על שבט לוי. משא"כ תורה ויראת שמים אינן עוברות בירושה, כמו שאמרו באבות "והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך", ולכך לא נא' בהן "בית יראי ה' ברכו את ה'". ומעתה מובן אפוא ש"ויעש להם בתים" בתי כהונה ולויה במשמע, או בתי מלכות שאף היא עוברת בירושה, אבל לא בתים לתורה ולחכמה.

וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו וכו' כתב רשיי כאן וז"ל נצטרע והיה שוחט תינוקות ישראל ורוחץ בדמם עכ"ל. ולכאורה קשה שמאחר שכל הצרה שנתחדשה עליהם במיתת המלך היתה בשחיתת תינוקות ישראל, אי"כ הקשה הפוניביצ'ער רב, מדוע נא' "ויאנחו בניי מן העבודה",

Jewish people, was with the rod of stern discipline. But then, Hashem explained to Moshe that rigidness alone is not the right way - such a method turns into a serpent, as it were: the people resent it and will revolt against their leader. It was when "וינס משה מפניו" - Moshe totally abandoned this approach, that ה' said to him "שלח" - "take it by the tail" - there will be times when you must make use of the rod - stern rigidity - when kindness must be reinforced with discipline, for without some discipline, no leadership can endure. For this reason, says the Pardes Yosef, while commanding the Kings of Israel not to be arrogant "לבלתי רום לבבו" - the Torah insists that no ruler may give up any part of the honor due him - "ישתהא אימתו עליהם תמיד".

הלכה ברורה בענין ברכה אחרונה

There is a מחלוקת פוסקים whether, if one eats a natural item in it's whole state - a whole grape, raisin or bean, a ברכה אחרונה is required, even if it was less than a כזית. It is preferable not to get involved in this ספק. Therefore, one should cut or crush the item before eating it, or make sure that he eats a כזית. If one did eat a whole item and it was not a כזית, he should not make a ברכה אחרונה then. (Note: In order to be considered a "Whole" item, the fruit, etc., must be eaten in it's entirety. A cherry, for example, will not pose a problem since the pit is not eaten.)

חדשות

MAZEL TOV TO MR. AND MRS. DOVID AND ESTEE HOFFMAN ON THE BIRTH OF A BABY BOY.

שמרוויחיים מזה, ואם חלילה אין לאדם ברכה והצלחה בדבר זה - עבודת פרך היא ממש.

ויאמר משה אל האלקים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכו'

did not consider himself worthy of being the deliverer of Israel and he asked "who am I to do this? And the Ribono Shel Olam answered him "מי אנכי" - is is the very proof - your humbleness - that I have chosen you - and only you - to fulfill this mission.

From among the תלמידים of the great Chozeh of Lublin, were two brothers. One enjoyed great respect and Chassidim flocked to his home, while the other never had visitors come to seek his counsel. One day, this man enviously asked his popular brother, "We are both equal in learning and good deeds, and we both studied under the same master. Why, then, should all the Chassidim crowd around you, while no one ever comes to see me?

"Believe me, my dear brother," the other replied, "I have often asked myself the very same question. Why, really, should they all come to me and not to you? But I think the answer may be found in the questions we ask. I do not understand why all the Chassidim should come to *me* - of all people - for advice, and you do not understand why they don't turn to *you* for the very same thing. **There** you have the reason why the Chassidim come to me and not to you!

ויאמר אליו מזה בידך ויאמר משה וגו'

The asked Moshe Rabbeinu, "What is in your hand - what power is in your hand to wield as leader of the בני ישראל?" And Moshe replied, "A rod." Implying that his method of leading the

הוליל "ויאנחו מצרת שחיטת התינוקות"?

ותירץ הגרש"ד וואלקין ז"ל ע"פ הגמ' במועד קטן שלגבי בני ישראל במצרים, הגם שהיתה העבודה כ"כ קשה להם גם מקודם, בכל זאת כל זמן שיזכו לגדל את ילדיהם ולשמוח בחברתם, היתה בכך הקלה רבה מקושי השעיבוד, בשל הרגשת הסיפוק כי הם חיים ועובדים עבור בניהם, וכמו שאמרו חז"ל "ואת עמלנו" - אלו הבנים. ואילו שעה שנצטרע מלך מצרים והתחיל לשחוט התינוקות, אבדו ממילא את שארית תקות החיים שהיתה להם, ואז העבודה עצמה היתה קשה עליהם שבעתיים, ולפיכך "ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו" שאז הרגישו עוד יותר את קושי העבודה.

המתעסק בבני ישראל

כתב הגר"א פאם שליט"א בספרו עטרה למלך שדרשו חז"ל לגבי השמות האלה: פתום - פי תהום בולעו, רעמסס: ראשון ראשון מתרוסס ע"כ. כאן הבן שואל, למה לא נתן להם פרעה מקום טוב ומוכשר לבנינים נהדרים, פלטרין ומגדלים, להתפאר בהם ולהגדיל שמו בעולם לדוד דור? הנה בכל עמל שאדם מתעמל ובכל עבודה קשה, יש איזו שביעת רצון מפרי עמלו, אפ"י אם עובד בשביל אחרים ואפ"י בשביל צוררים, מ"מ כשרואה בנין נאה מעשה אומן והוא האומן שהשכיל לעשותו ולהעמידו, יש איזו הרגש של מעשה ידו להתפאר. וגם אותה נחת רוח השך פרעה מהם והעסיקם בבנין שמתרוסס ונבלע בתהום כל עמלם לתוהו ואפס. זוהי עבודת פרך נוראה לבניי לסבול.

לאידך גיסא, אנו מוצאים מה דכתי' "וייטב אלקים למילדות וירב העם וגו" - מה היתה ההטבה? כתוב באור החיים שרבו העם הוא גופא היה הטובה הנפלאה - הצלחת מעשיהם היא היתה השכר האמיתי לצדקניות האלו. הן שהשיגו בהשגה שלמה ענין הצלת נפש אי מישראל וסיפוק צרכי תינוק אי, הן שגורל העם וסכנת קיומו נגעו בלבן עד מסירת נפש, ונפשם קשורה בנפש הכלל - כלום אפשר לשלם שכרן באופן אחר, מלבד רבוי נפשות בית ישראל והתהוותם לעם עצום הדבקים לאלקים חיים. כל המתעסקים בבני ישראל, ונותנים נפשם עליהם, ההורים והמורים - אם רואים פירות, אין לך שכר יותר גדול משכר זה והנחת